

Budapest, 1879. jun. 1.

Tisztelt szerkesztő ur!

Olvasta-e a „Pesti Napló“ azon számát, melyben fricskázta Kaas Ivor ur Tisza Kálmánt s vele együtt önként is? Kaasnak kifogyott a sütni valója s vezércikket írt egy kis arcképről, a mi bizony nem olyan fontos esemény, még ha Tisza miniszterelnök ur még egyszerűkkora ember lenne is. Kaas spekulál Háromszék felé: vigyázzanak önök! Szél fuvatlan nem indul, az eféléknek meg szokott lenni a maga értelme. Emlékeznek-e az Ábrányi Kornél-féle hadjárata s e kicső férfiú illyefalvi viselt dolgaira? Kikopott önöktől, kikopott tőlünk s bekopogtatott az ellenzékhez; ne hogy úgy járjanak Kaas urral a Naplóék; ez esetben ő dupla renegát lenne. A ki bennünket szidalmaz, az nem mindenkor ellenségünk.

Hanem hát hiába, önök nem politikusok; az ilyen „nagy emberek“ magas politikáját nem érik fel észszel s a helyett, hogy ilyen embert protegnálnak, felküldenek egy másik nagy embert képviselőnek, a ki a mióta a főispánságot oda hagyta, sokkal kedvesebb ember és nagyobb politikus lett, mint a hogy önök gondolnak is. Például most észrevette, hogy közelodik az idő, mikor az ellenzék (értem az országos ellenzék) véglegyengülésben kimulik, a feloszlás küszöbén kacsingat Tisza felé. Tisza Kálmán úgy tesz, mintha nem venné észre az országház folyosóján s nagy sebbel lobbalt ott hagyja Misi bácsi gondolatokba mélyedve. Azalatt aztán van dolga Nándor urnak, nehogy Illyefalva cserbe hagyja őt a jövő választásokor. Nesztét vette a Tisza székelőföldi utazásának s rögtön kilelte a forró hideg tőle. Egy hétig szorgalmasan szedte a kina-porokat s mikor meggyógyult, levelet íratott egy sepsiszentgyörgyi ügyvédnek, hogy „jőjjön fel Budapestre.“ Ez aztán feljött a kongressusra, mint a czizmadia ipartársulat képviselője. Itt busan panaszojka fűnek fának, hogy a háromszéki ellenzék nem ér egy barabolyt sem; nincs benne életerő, nem tud hatni semmi irányban, nem praenumberal az ellenzék lapjaira, hogy Háromszéken egy ilyet fenn lehessen tartani, arra több szubventio kellene, mint a mennyit eddig Nándor ur adott. Nándor ur erre a szóra idegesen kotorász a zsebeiben, az ügyvéd ur bizalmasan mosolyog, de végre is „kincs nincs“ Misi bácsi tudni sem akar róla, más Mecaeas nem akad s következik a — — — tableau.

Már most beláthatják önök, hogy csakugyan rossz politikusok; ha önök többet adnának a Misi bácsi óraláncára s a Nándor ur 7 pettyes koronájára, meg a Kaas ur filozofijára, hát akkor önök nem gondolkoznának tüntetésekről s isten tudja miféle nagy dolgokról Tisza Kálmánnak, ha majd le talál menni, hanem felállítanak Nándor urat a kollegium elé még egyszer s meghallgatnák, hogy mi az oka annak, hogy Illyefalván lefelé folyik a patak és nem felfelé. Tessék elhinni: sok bölcsesség van Nándor urban s ő ezt a kérdést a jó illyefalviak előtt tökéletes precizitással megoldaná.

Szó a mi szó, rozsul állunk! Ha lemegy Tisza: vége van annak a három darab ellenzéki férfúnak, ha le nem megy is, elfújja a szél az országos ellenzékét s önök mindenesetre veszve vannak.

Hova teszik önök akkor Misi bácsit, Nándor urat s meg azokat a nagy portentumokat, a kik ma Háromszéket regnálják.

Gondolkozzék rajta szerkesztő ur.

Amicus.

A brassói „Gazeta“ az Eötvös ünnepéről.

A brassói „Gazeta Transilvanie“ május 29 én kelt 39. számában a következő „hazafias“ vezércikket hozza.

„Budapesten e napokban megtartott báró Eötvös József volt miniszter szobrának ünnepélyes leleplezése.

A magyar tud. akadémia tagjai által rendezett ünnepély épen oly időben esett, midőn az országházban egy oly törvény kihirdetett, a melyvel kezdődik boldogult Eötvös egész rendszerének megdöntése, azon férfinak, ki 1868-ik év óta a legliberálisabb magyar miniszter volt.

A törvény, melyről beszélünk az, melyvel tanköteles nyelvűvé tétetik valamennyi népiskolában a magyar nyelv. Ez a fejedelm által szentesített törvény május 24-én kihirdetett az ország-házban.

Vajjon mit mondana Eötvös báró, hogyha az akadémia által emelt márvány alaptzról képes volna leszállani és meglátná ezen újabb vívmányt, melyet Tisza miniszter a nemzetiségek ellenében aratott?

az ellenzék tüntető meggyűződéssel vall! S így sorsod magad kerested: törd az ellenzéknek achilészusi haragját és — „Rózsai megvetlek“—féle lenézését.

Hanem azért reméljük, hogy e harag s lenézés épen nem fogja rontani az erdélyi magyarság egészségét s a sepsiszentgyörgyiek jókedvét.

Bolgárországból jelentik az orosz csapatok hazavonulásának folytatását, s a lakosság készül fejedelme fo,adatására, kitől alattvalóinak minden osztálya mást vár és remél; s kinek a bolgárok túlhatalomsága s a törökök jogos panaszaai előreláthatólag meg fogják keseríteni uralkodását. A bolgár állapotok illusztrációjára szolgál a szeretetreméltó konfuzió is, mely Kelet-Ruméliában uralkodik, hol az Európa akaratát és tekintélyét képviselő kelet-ruméliai bizottság meglehetősen ferde helyzetbe jutott, a törvény souverain, a szultán képviselője, Aleko basa kénytelen a szultán alattvalóival alkudozásokba bocsátkozni a török souverainitás jelvényeinek használatá felett. A török fezz és bulgár kalap történelgi ismétlődik a lobogókérdésben, és előreláthatólag ismétlődni fog minden lépten-nyomon a mind-napi élet kis és nagy kérdéseiben.

De nemcsak Bolgárországhban és Kelet-Ruméliában, egyebütt is forrong a Balkánfélsziget. A török kormány kijelentette a szerb követnek, hogy a kossóvo kerületben uralkodó nagymérvű izgatottság mellett nem tartja tanácsosnak, hogy e területen már most szerb konzulások állíttassanak fel. A derék albánok pedig, kik a szultánt tisztelik uralkodójukként, de csak addig, míg az ő kedvük szerköt uralkodik, sommas uton ügykeznek a berlini béke végrehajtását lehetővé tenni, egyszerűen elkergetvén a területükre jött határigazító bizottságot, a mi — a félhivatalos levelező naiv, de elhihető biztosítása szerint, — nagyon elkedvetlenítette a biztos urakat.

Egyébiránt a szekér, habár dőcögve és csikorogva, valahogy csak halad. A berlini szerződés lassanként végrehajdódik s ha a béke, melyet hoz, tökéletlen, és a viszonyok, melyeket teremt, csak ideiglenesek lehetnek, ennek oka nem a szerződésben, hanem az adott viszonyokban rejlik.

Ausztriában a választási mozgalom folyik, melynek legaktuálisabb jelentőségű részét a pártoknak a cseh kérdésben követett politikájára képezi. Az özőnével megjelenő választási programok ma még nem nyitjanak tájékozást az „oszták cseh kiegyezés“ kilátásai felett. A prágai államjogi klub multkori ülésében a cseh követeléseket a következő pontokban formulázta:

a nemzeti egyenjogúság elvének törvény általi megvalósítása az iskolákban és hivatalokban!
Választási reform a cseh tartománygyűlés számára:

a cseh királyság történelmi individualitásának és autonómiájának összhangba hozása az alkotmányal.

Míg a németek egy része e követelésekből azon következtetést vonja, hogy a csehok újra s élénken érzik a kibékülés szükségét, más részük a kiegyezés kilátásainak csökkenését olvassa ki belőlük s hallani sem akar Csehország „historiai egyéniségéről.“Kétségtelen, hogy az eszmék, melyeket az egy évtized óta hál nyitlan, hol lap-pangva folyt államjogi harc meglehetősen összehavart, még sokkal kevésbé vannak tisztázva, sem hogy a kérdés leendő megoldása iránt még csak kombinációkba is bocsátkozhatnánk.

vetelik, hogy ön valami módon tegye lehetővé a gyermek felismerését, kitől szülői bizonytalan időre megválni kénytelenek. Kész ön erre?

Igenlőleg intettem fejemmel, mire az ismeretlen letette a gyermeket az asztalra. Kibontottam pólyáját. Gyönyörű, egészséges kis fiucska volt, mintegy három hónapos. Megvizsgáltam. Még nem volt beoltva.

Azonnal elővettem a lancetát s a nálam levő oltó anyaggal 4 szurást ejtettem a gyermek bal-vállán négysszög alakban, három a jobb-vállán egy vonalban. Az oltás rendszeren a felső karon történik, nem a vállon s a himlőhelyek száma alakja is más szokott lenni. Ezt megmagyaráztam az idegennek, ki a megjelzés ez egyszerű s kevésbé feltűnő és a mellett ártatlan módjával teljesen megelégedve látszott lenni.

— A himlőanyagról biztos lehet ön — mondtam, — ezek itt mind meg fogannak s helyük meg fog maradni.

Kisérőm ezzel bevitte a gyermeket a benyilóba, honnan csendes női zokogást véltem hallani.

— De mi baja önöknek, asszonyom? — kérdém a grófnőre tekintve, ki egészen megváltozott, halvány arccal ült előttem s lázas izgatottsággal hallgatott szavaimra.

A grófnő összerendezte. Aztán hirtelen összezdve magát, könnyedén mondá:

— Ah doktor, ön vissza él jóhiszeműségemmel. Hisz ez sokkal regényesebb, semhogy igaz lehetne.

Vége köv.

Azt hisszük restelné, midőn e kislelkűséget meglátná, melyet utódai a többi nemzetiségekkel szemben tanusitanak, s mint egy oly ember, a ki kortársai között legliberálisabb volt, megrettenne a következményektől melyeket a mostani kormány reactionális irányja vonhatna maga után.

Báró Eötvös József is táplálta a magyarizálás eszméjét, azonban ő is mikép Széchényi, be látta, hogy ezt erőszakkal keresztülni vinni lehetetlen, hogy a kis magyarral né ellenséggel lévő kőrül véve, nagy óvatossággal és kímélettel kell hogy bánjon a többi együtt élő nemzetiségekkel, hogy ellenkezőleg veszélyeztetni helyzetét, s farságságát talán mindörökké. Eötvös meg volt győződve, hogy mihelyt ellenséges állásba teszi magát a többi nemzetiségekkel szemben, akkor csak a Kossuth-pártiak malmára hajtáná a vizet és a magyar nemzet életerékei újra veszélyeztetve lennének.

Epen azért Báró Eötvös azon volt, hogy a nemzetiségeknek legalább egy téren engedtesék meg a teljesen szabad mozgoghatás, az egyház és iskolai aut nomia terén bár.

Báró Eötvös a mellett, hogy igen művelt és a magyarok között a legliberálisabb ember volt, egyuttal egy mély gondolkozású politikus és igaz államférfi is volt. Az ő éles szem: azonnal felismerte volna azt, a mit Mocsáry is észre vett, hogy egy ilyen eljárás, mint ezen törvény létrehozása nem méltó egy ily államban, mint a milyen Magyarország, s hogy a kormány épen nem tanusított szilárdságot, midőn sietett e törvényt keresztülni s az által demonstrálni az ellene kikelt román püspöki kar ellen.

Igaz, hogy a Kossuth-pártiak padjairól ily kiállítás is hallatszott: „Nem félünk az eredménytől!“ Hogyha a magyaroknak nincs okuk félni, a kiknek oly sok vesztési valójuk van, annál kevesebb félhetnek a többi nemzetiségek, kiknek nemsokára nem lesz vesztési valójuk semmi.

SZINÉSZET.

Közli-Vásárhely, 1879. május 31.

Sztupa Andor ur színtársulati e hó 22-ikén kezdette meg előadásait városunkban. Sztupa urat már a multból előnyösen ismertük; miért is csak örülni tudunk, midőn hallottuk, hogy hozzánk szándékozik.

Az eddigi néhány előadásból ítélve, készségesen beismerjük, miszerint teljes kitátásunk van arra, hogy e társulat a hozzákötött várakozásunk megfelelően. Hogy a közönség máltányos lesz-e s fogja e derék társulatot a megérdemelt parólsásban részesíteni, az már más kérdés, mire a feleletet majd a jövő adja meg. Öszntén ohajtjuk, hogy se a társulatnak, se a közönségnek panaszra okuk ne legyen.

Kedden (május 27.) színr került „A 47-ik CZIKK.“ 4 felvonásos szímmű. Mindenek előtt, megjegyzem, hogy Belot Adolf ezen jeles műve nagyobb közönséget érdemelt volna, annál is inkább, mert oly kerekded, összegvő és élvezetes előadást nem mindennap láthatni vidéki színpadon. A darab legkiválóbb alakját Corát, a romlott lelkű, féktelen szenvedélyű és boszúálló nőt, kinek keblében a szerelem és gyűlölet harcot vívnak egymással, Benkő Jolán személyesíté és pedig a legtejesebb sikerrel. Hasonlót mondhatni Kazalickyról is, ki Du Hamel Györgyöt, Córa kedvesét adá. Ugy a törvényszéki tárgyalás jelenetében mint vádolt, valamint a 8 évvel későbbi jelenetben Párisban Coránál, hol ez utóbbi által mint volt gályarab felfűdöztetik és folytonos rettegésben, tartatik, igen szépen alakított. Kitűntek még: Sztupa páné (Du Hamelné) főleg a tárgyalási jelenetben midőn a törvényszéket a fia ártatlanságáról meggyőzni és Corát vádja visszavonására bírni iparkodik, továbbá Szathmáry (Maziller Victor) és Kis-Pista (Potain) főleg azonban az előbbi, ki a könynyelmű és a kártyáról még egészsége árán is lemondani nem tudó uracost majdnem élethíven játszá. Csinosan alakítottak még: Zádor Grézáné (Marcelle), Zádor Zoltán (De Gombes Pál), Morvay (De lile ügyvéd.) valamint általában a többi szereplők is igyekeztek helyt állni. Csupán Szathmárynéra (Marceline) kockázatumok egy megjegyzést: csinos színpadi alak; kár, hogy rövid szerepét jobban meg nem tanulta. Komlósnak (De Rives gróf) pedig azt ajánljuk, hogy ha lehet, máskor egy kissé nagyobb fesztelenséggel mozogjon.

Csütörtökön (május 29.) bérletszűnethen adott „DALMA“ Jókai 4 felvonásos drámája, Pünkösti Annának, a kolozsvári nemzeti színház volt tagjának vendégfelléptével. Pünkösti Anna kisszasszony volt szerencsénk látni műkedvelőink között, még mielőtt a kolozsvári színház tagja lett s már akkor is gyönyörködünk játékában; mindazáltal jelen felléptével jádott szerepében (Dalma) meglepett bennünket és pedig kellemesen, a mennyiben arról győződünk meg, hogy nagy haladást tett, s színpadra valóban hivatással bír. Zádor Grézánéval (Helila) egyutté tekintetben meglehetősen fukar közönségünk részéről tapsokban és kihívásban részesült. Ő tehát meg lehet elégedve; azonban annál több oka van a panaszra Komáromynak, ki szerepében valódi művész volt s a felfuvalkodott gógös török királyt (Disabult) kiváló sikerrel személyesíté és még csak meg sem tapsolattott; no de, ha az elismerés a művészet e vékony jutalma, megtagadtattott tőle a színpadon, némi kárpótlásul